

DE KOMST VAN DE EEUWIGE NAAR SION

‘Breek uit in gejubel,

puinhopen van Jeruzalem!’

Lezing: Jesaja 52:1-10

Overweging: Annemarieke van der Woude

“*Mijn betere ik*”.

Afgelopen maand, die donkere en grijze novembermaand, was de *maand van de spiritualiteit*. En dit jaar was het thema: “*Mijn betere ik*”. Het schijnt, zo bleek bij navraag, dat wij *massaal* op zoek zijn naar ons *betere ik*; vooral de jongeren onder ons. En we zijn niet kieskeurig in de weg die we bewandelen om dat doel te bereiken. De yogamat of een huisaltaartje. De *Secret* die je leert je ideaal te visualiseren en daardoor te realiseren. Of een, liefst *gepopulariseerd*, boek over de Regel van Benedictus. Bidden of mediteren. Boeddha of Tibet: het *kan* allemaal. Als het ons maar helpt ons “betere ik” op het spoor te komen. Voor “elck wat wils”.

Kies de weg die het beste bij *jou* past, en je zult gelukkig worden: het kon *zo* de tekst zijn van een reclamefolder van een of ander spiritueel adviesbureau. Of de slogan van zo’n *glossy* lifestyle magazine. Dat dan natuurlijk niet “Linda” heet. Of “Youp”. Maar, ik zeg maar wat: *Benedictus. Gids op je zoektocht naar je betere ik*. Succes verzekerd.

Wat deze spirituelen bindt, is dat zij hun heil niet meer binnen de kerk zoeken. Het komt nauwelijks bij ze op dat de kerk een plek zou kunnen zijn die je met jezelf confronteert en die je een richting wijst om je tot jezelf te verhouden. *Dat* - dat deze spirituele zoekers niet op het idee komen dat de kerk hen ook op weg zou kunnen helpen - is opmerkelijk. Daarin verschillen ze radicaal van mensen die pakweg twee generaties geleden bezig waren hun leven en hun idealen vorm te geven. Zij kijken in een andere richting dan hun opa & oma. Een ander opmerkelijk ding is dat de spirituele zoektocht zich concentreert op de eigen persoon. Het draait om een beter *ik*; niet om een betere *wereld*; althans, niet in eerste instantie. De blik richt zich eerder naar binnen dan naar buiten.

Nu biecht ik u iets op. Ik heb niet zoveel met een zoektocht naar mijn *betere ik*. Want als er een *beter ik* is, dan is er ook een *minder ik*. Is dat mijn *alledaagse ik*? Is dat het ik van het graaien en het snaaien, het grijpen en grommen? Dat in het gewone leven alle ruimte krijgt, maar dat we op speciale momenten, met behulp van een zorgvuldig uitgekozen training, proberen te overstijgen? Dat komt me nogal dualistisch voor. Alsof we collectief lijden aan een meervoudige persoonlijkheidsstoornis.

Het andere wat me vreemd voorkomt, is dat ons *gewone zelf* niet goed genoeg zou zijn. Alsof je een domoor bent wanneer je niet de middelen aangrijpt om jezelf te verheffen. Alsof we zijn gebouwd om aan onszelf te sleutelen. Dat vind ik een tamelijk vermoeiende aangelegenheid. Nee, met die zoektocht naar mijn *betere ik*, heb ik niet zoveel.

Wat ik *absoluut* deel met de *verbeter-beweging* is het verlangen naar een leven en een samenleven dat er anders uitziet dan het huidige. Waar *troost* vanzelfsprekend is. Waar *geweld* verdampt. Waar *macht* de meest kwetsbaren dient. Waar we ons tempo hebben aangepast aan hen die niet zo snel kunnen meekomen. Het verlangen naar een *omvorming* van dit leven, herken ik. Alleen geloof ik niet dat we, om dat visioen te verwerkelijken, meer naar *binnen* zouden moeten kijken. Maar juist meer naar *buiten*. “Ogen en oren open,” zou mijn devies zijn.

Ik zie haar voor me: jonkvrouw Sion. Eenzaam zit ze daar, en verlaten: “ (...) niemand is er, die haar troost” (Klaagliederen 1,2.17.21). “De EEUWIGE heeft mij verlaten, de Eeuwige is mij vergeten,” (Jesaja 49,14) jammert zij. Er was haar van alles in het vooruitzicht gesteld: de Eeuwige zou bij haar zijn intocht houden. Zijn kudde zou hij weiden als een herder (Jesaja 40,9-11), haar kinderen zou zij in haar armen mogen sluiten, maar Sion ziet er niets van terug. Haar zonen en dochters zijn in geen velden of wegen te bekennen.

Lange tijd zweeg Sion (Jesaja 40-48), maar als zij voor de eerste keer haar mond opendoet, uit zij een bittere klacht. “Niets is er terechtgekomen van Zijn belofte,” luidt haar oordeel. Sion is een gebroken vrouw.

Op diezelfde melodielij: de tonen van het verwachtingsvol uitzien naar de komst van de Eeuwige, op diezelfde melodielij klinkt ook de knecht, de dienaar van God, maar dan meer als de baspartij, die de grondtoon aangeeft. Hij worstelt met zijn roeping, maar zal uiteindelijk toch gehoor geven aan de stem die hij hoort en de moed kunnen opbrengen om de weg van gehoorzaamheid aan de Eeuwige te gaan (Jesaja 42,1-4; 49,1-6; 50,4-9 en 52,13-53,12).

De *knecht* volgt aarzelend; *Sion* stampt met haar voeten van boosheid. Zo treffen we haar aan. Groot is dan ook de verbazing dat zij nu te horen krijgt dat zij zich mooi moet maken, haar rug moet rechten en van zich af moet schudden wat haar terneer drukt. Zij weet niet wat haar overkomt. De Eeuwige zou in aantocht zijn. Het is de vreugdebode die Sion dit goede nieuws brengt. Over de bergen heen komt hij aansnellen. Hij is een *go-between*. *Voor* zich ziet hij

Sion die haar kracht verloren heeft en is ingestort. Maar de vreugdebode weet meer dan zij weet. *Achter* hem komt immers de Eeuwige. *Zijn* terugkeer is aanstaande. *Haar* bevrijding is nabij: “*Jouw* God is koning, Sion,” roept de vreugdebode haar toe (Jesaja 52,7). *Niet* Egypte, *niet* Assur, *niet* Babel heeft macht over deze wereld, maar de Eeuwige, die zijn belofte gestand doet: hij kijkt naar je om.

Het heeft iets van een estafettespel. Want als bij Sion het inzicht doorbreekt dat de Eeuwige haar werkelijk niet in de steek heeft gelaten, dat hij nu weliswaar *alleen* komt maar dat zijn komst voldoende grond is voor de hoop dat zij *ook, eens*, haar kinderen binnen haar muren zal kunnen verwelkomen, dan is er niets meer dat haar tegenhoudt het stokje van de vreugdebode over te nemen en *zelf* vreugdebode te zijn. Zo zal zij kunnen vervullen wat van meet af aan haar bestemming was, toen helemaal aan het begin van deze geschiedenis haar werd toegeroepen: “Beklim een hoge berg, vreugdebode Sion, verhef je stem met kracht, vreugdebode Jeruzalem, verhef je stem, vrees niet. Zeg tegen de steden van Juda: Ziehier jullie God! (Jesaja 40,9). *Dan* zal het nieuws dat een *andere* koning deze wereld gaat regeren, zich als een lopend vuurtje verspreiden.

Vreugdebode zijn. Om dat te kunnen moet je je ogen en je oren goed openhouden. Zien wat er om je heen gebeurt. De *vragen* proeven. De *onrust* voelen. Het *zoeken* de ruimte geven. Zoals ook Johannes de Doper iets van die kwaliteit in zich heeft, als hij de jonge gemeente toespreekt. Zij is in verwarring en vraagt zich af hoe zij, wat haar vanouds is doorverteld, de wet van Mozes, kan koesteren als een boodschap die goede vruchten voortbrengt (Matteüs 3,1-12). En net als de vreugdebode bij Sion, vraagt ook Johannes de Doper aandacht voor degene die *na* Hem komt: Jezus van Nazaret, *geliefde* van de Eeuwige, vol van zijn Geest (naar Matteüs 3,17). Voor *hem* maakt Johannes de weg vrij. *Hij* moet ruim baan krijgen. Johannes wijst niet op zichzelf, maar op de ander.

Voor de zoektocht naar ons *betere ik* loop ik niet warm, dat vertelde ik u al. Misschien dat boodschappenmeisje of boodschappenjongen meer iets voor ons is: *vreugdebode* zijn in deze wereld. Iemand die heen en weer gaat tussen een gebroken, vertwijfeld bestaan, en de *onwankelbare* overtuiging dat wat kapot is gegaan, niet het laatste woord heeft. Dat wij nog altijd kunnen wijzen op iets wat *ná* ons komt, Gods koninkrijk, dat op het punt van aanbreken staat; dat gloort aan de horizon; dat onze harten nu al vol verwachting doet kloppen.

Bemiddelaars van de hoop: misschien is dat wel een rol die ons past.

Een *glossy* spiritueel magazine zit er dan waarschijnlijk niet in. Maar wie weet. Mocht dat *wel* zo zijn, dan zou ik het *geen* Benedictus noemen. Maar *Benedicta*: gezegende; gezegende onder de vrouwen. Zoals jonkvrouw Sion. Zij is onze *icoon*. In zak en as gezeten, is haar de boodschap van vreugde verkondigd. Het heeft haar doen uitgroeien tot een sterke vrouw, die zelf het woord neemt en tegen iedereen die het maar horen wil, uitroept dat de *vredesvorst* in aantocht is.